

Miljörisker i sm-företag

► Hanteringen av miljörisker hör till företagets vardagliga rutiner. En identifiering av riskerna är viktig även i sm-företag: olyckor kan medföra stora ersättningskyldigheter. Verktygsserien innehåller information om miljörisker och verktyg för hanteringen av riskerna.

Hur ser miljöriskerna ut?

Med miljörisk avses en risk som riktar sig mot människans hälsa, livs- eller arbetsmiljö, andra organismer och mot den fysiska miljön.

Miljörisker kan uppstå av:

- Avfall (avfall på avstjälningsplatser, problemavfall)
- Kemikalier, gaser, råmaterial, oljor
- Utsläpp i luften och buller
- Utsläpp till mark och vattendrag
- Produkter.

Miljörisker uppstår t.ex. av spillvatten som kan förorena vattendrag eller av produkter som vid användning kan vara farliga för miljön.

Miljöriskerna kan vara dolda och ge upphov till skada under lång tid. En avstjälningsplats som ligger på tomten och inte längre används kan innebära en förorening av marken. Miljörisker kan även uppstå plötsligt, t.ex. till följd av en olycka. Olyckor i samband med kemikalietransporter kan betyda att farliga ämnen hamnar i marken, i vattnet eller i regnvattenavlopp.

Miljöriskernas omfattning

Förutom branschens art beror miljörisken i hög grad även på företagets etableringsplats. Markens beskaffenhet, närliggande vattendrag, rekreationsområden, skyddsområden, bosättning, sjukhus osv. ställer särskilda villkor på verksamheten.

En kemikalieolycka som inträffar i ett grundvattenområde kan innebära att farliga kemikalier når marken och grundvattnet. Följderna är ofta mycket allvarliga: I värsta fall kan ett helt samhälle bli utan vatten, åtminstone för en tid, på grund av att samhällets dricksvattenkälla förorenas. Förutom miljöskadorna kan en olycka även medföra stora ersättningsanspråk (Se fakta kort om miljölagstiftning).

Hantering av miljörisker

Alla moment i verksamheten kan vara förknippade med miljörisker:

- Anskaffning av råmaterial, hjälpmedel och kemikalier samt lagring
- Produktion och underhåll
- Transporter
- Produktutveckling
- Reparation och service av produkter
- Fastighetens konstruktioner

Precis som med andra risker inleds hanteringen av miljörisker med en identifiering av riskerna. Riskförteckningen på baksidan av detta kort kan tas till hjälp i identifieringen. Miljöriskerna är kategoriserade i fem olika huvudklasser.

Klargör med hjälp av riskförteckningen vilka miljörisker ditt företag är utsatt för. Nere på sidan får du närmare information om innehållet i riskerna i de olika huvudklasserna.

Till varje underavdelning i riskförteckningen hör ett verktygskort med frågor som genom att besvaras ger dig närmare information om önskade riskslag. Verktygsseriens faktakort presenterar grundläggande information om bl.a. miljölagstiftningens krav.

Syftet med hanteringen av miljörisker är att säkerställa en kontinuerlig produktion på ett sådant sätt att en trygg och säker miljö kan bevaras.

Närmare information

I verktygsserien Hantering av miljörisker ingår en broschyr som berättar mer om miljörisker och hanteringen av dessa risker.

Författare: Jyrki Tiihonen, Jaana Keränen, VTT Automaatio & Riitta Molarius, Pirkanmaan ympäristökeskus. Copyright © 2002 VTT. Verktygsserien har huvudsakligen finansierats av Europeiska socialfonden och social- och hälsoministeriets arbetarskyddsavdelning samt Arbetarskyddsfonden. Version 1.0. 29.4.2002 Fil: kor-miljorisker.doc. Översättning: Berg Translations.

Förteckning över miljörisker

Företag:	Grupp/värderare:
Föremål för granskning:	Datum:

Kemikalier och avfall

- Kemikalier och kemikaliekunskaper
- Lagring och hantering av kemikalier
- Kemikalietransport
- Bränslen och oljeprodukter
- Avfallshantering
- Annat

Utsläpp och verksamhetsstörningar

- Luftföroreningar och buller
- Utsläpp till vattendrag och mark
- Annat

Andra faktorer som medför risk

- Underleverantörers och entreprenörers verksamhet
- Risker förknippade med fastigheten
- Annat

Miljörisker

Den förebyggande verksamhetens karaktär

- Checklista för miljölagstiftning
- Underhåll
- Personalens miljökunskande
- Agerande och information vid miljöolycksituationer
- Annat

Miljöns sårbarhet

- Omgivande samhälle och natur
- Annat

Ifyllningsexempel

Avfallshantering *Påtaglig risk* **OK** Underhåll *Under kontroll* ~~Luftföroren~~ och buller *Gäller inte oss*

Kemikalier och avfall. Hantering, lagring och transport av kemikalier är alltid förbundet med speciella olycksrisker vars allvar beror på hur farliga och giftiga kemikalierna är. Då man granskar risker förknippade med kemikalier och avfall bör man beakta även de ämnen och avfall som underleverantörer och entreprenörer som arbetar i företagets utrymmen använder och lämnar efter sig.

Utsläpp och funktionsstörningar. Kontrollen över utsläpp som hör till den normala verksamheten är vanligen god. Utsläpp som uppstår i samband med störningar och olyckor kan beroende på utsläppets art och omfattning dock åstadkomma negativa effekter inom ett stort område. Karaktäristiskt för störningssituationerna är ofta även ett exceptionellt kraftigt buller.

Andra riskkällor. Företagets verksamhet påverkas även av underleverantörer och entreprenörer som arbetar i företagets utrymmen. Är omsättningen på arbetskraft stor ställer detta speciella krav på informationen om och inläringen av de korrekta arbetsmetoderna och rutinerna. Även risker som är förknippade med fastigheten bör identifieras så exakt som möjligt. Överraskningarna kan vara oangenäma och kostnaderna betydande.

Den förebyggande verksamhetens karaktär. Under denna rubrik återges dels moment som innebär risker för företagets verksamhet och dels medel att kontrollera dessa moment. I samband med genomgången av frågorna är det skäl att dryfta möjligheterna att utnyttja yppade fakta på bästa sätt i företagets verksamhet och i riskhanteringen.

Miljöns sårbarhet. I arbetskortet presenteras funktioner eller objekt vars geografiska närhet kan ställa villkor på företagets verksamhet och som kräver speciell noggrannhet beträffande hanteringen av miljöfrågor. I diskussionerna om riskhantering är det även skäl att beakta företagets intressegrupper.